

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D

Židovska pitanja pred Savezom Naroda Izveštaj mandatarne komisije o Palestini primljen jednoglasno. — Cijonistički zahtjevi uvaženi. — „Numerus clausus“ u Mađarskoj.

Izbori za Asefat Hanivharim.

IZVJEŠTAJ MANDATARNE KOMISIJE.

Uspjeh Cijonističke Organizacije.

(Ziko). Permanentna Mandatarna Komisija, koja je u svojoj sedmoj sesiji krajem oktobra o. g. raspravljala o Palestini i o djelovanju mandatarne vlasti, podnijela je svoj izvještaj sesiji Savjeta Lige Naroda. Na sjednici od 9. decembra primljen je izvještaj komisije jednoglasno bez debate. Savjet je izrazio želju, da odsada mandatarne vlasti podastru svoje izvještaje Mandatarnoj Komisiji do 20. maja svake godine, da ih komisija uzimogne što točnije ispitati i za vremena podnijeti Ligi Naroda.

Izvještaj komisije o Palestini sadržaje priznanje cijonističkome radu. Ustanovljuje mir i red u zemlji i znatno oslabljenje političke agitacije. Nadalje podcrtava izvještaj potrebu, da svi elementi pučanstva steknu razumijevanja, da su principi mandata jedina moguća osnova za uspješan politički i ekonomski razvitak zemlje. Sa zadovoljstvom bilježi izvještaj, da je u posljednje vrijeme poraslo židovsko i arapsko pučanstvo i da je nezaposlenost spala na minimum. Komisija konstatira dalje, da reguliranje židovske imigracije zajamčuje apsorpciju novo pridošlih radnih snaga. Pozdravlja se obećanje mandatarne vlasti, da će prema 6. članku mandata olakšati cijonističkim institucijama da dobe državna i neobrađena zemljišta. Komisija očekuje, da će se doskora uvesti uredjen katastar, (pomnjanje katastra osjeća se u mnogočem teško, a naročito je to bio razlog — s formalne strane — da vlada nije dijelila državna zemljišta, kako to mandat traži. Nap. ured.), pa se nada, da će povoljno financijsko stanje dopustiti vladi, da dađe veće iznose za židovsko školstvo. Naročito se u izvještaju ističe s mnogo priznanja vrijedno djelovanje pripomoćne zdravstvene organizacije Hadase, koja pruža medicinsku pomoć svemu pučanstvu Palestine bez obzira na vjerske i nacionalne razlike. Hadasa je mnogo pridonijela da su se u zemlji sredile socijalne i političke prilike.

Od peticijske Arapskoga Palestinskog kongresa odbijena je prva jer otklanja mandatarni sistem. Pretres druge peticijske je odložen.

Komisija u svom izvještaju umoljava mandataru vlast da naloži svojim palestinskim oblastima, da tačno ispitaju žalbe ortodoksnе aškenaske općine i da po mogućnosti uvažе želje aškenaza. Budući da mandat, kako se čini, ne traži priznanje samo jedne židovske općine, nada se komisija da će se sporazumno sa svim grupama moći naći povoljno rješenje.

Na kraju konstatira komisija, da cijonistički memorandum sadržaje mnoge korisne informacije. Od tri zahtjeva, koje je formulirala Cijonistička Organizacija, uvažen je prvi kako je željela Cijonistička Organizacija. (Cijonistička Organizacija je kao Jewish Agency preko mandatarne vlasti uputila opširan izvještaj Ligi Naroda pred zasjedanje Mandatarne Komisije. Uz taj izvještaj — memorandum — bilo je priloženo i pismo Cijonističke Egzekutive. Cijonistička je organizacija stavila tri zahtjeva: Prvi je zahtjev da se odredi način, kojim će Jewish Agency uputiti svoj izvještaj komisiji, taj je zahtjev uvažen u smislu želja Cijonističke Organizacije, to jest, da se izvještaji i peticijske upućuju preko kompetentne mandatarne vlasti, u našem slučaju preko palestinske vlade. Nap

ured.) Drugi zahtjev, koji se odnosi na dodjeljenje državnoga zemljišta i treći zahtjev o subvencioniranju židovskih škola riješeni su, kako je gore navedeno, dakle također u duhu želja Cijonističke Organizacije.

NUMERUS CLAUSUS PRED LIGOM NARODA.

Dne 12. decembra donijelo je Vijeće Saveza Naroda odluku o numerus claususu u Ugarskoj. Izvjestitelj je bio delegat Brazilije Mello Franco. Prije njegovoga izvještaja branio je zakon o numerus claususu mađarski ministar prosvjete grof Kuno Klebelsberg istaknuvši, da je zakon privremen, da je nastao zbog prevelike produkcije intelektualaca i zbog sadašnjega preobilja intelektualaca, koji su preostali u znatno umanjenoj zemlji. Naglasio je naročito, da su mađarski Židovi, kao dobri patrijote, i ako ih zakon naročito pogodja, jer percentualno najviše Židova studira, protiv toga, da se pitanje iznosi pred Ligu Naroda, a naročito protiv toga, da se u stvar miješaju inozemne židovske organizacije. Ministar je obećao, da će se zakon izmijeniti, čim se srede prilike, zbog kojih je stvoren.

U svom referatu predložio je Mello Franco, da se zasada ne ispita pravna mogućnost ili neopreteranost zakona o numerus claususu, t. j. dali se on izričito ne protivi odredbama Trianonskog mirovnog ugovora sa Mađarskom, koji određuje jednakost svih mađarskih građana bez razlike na vjeru, rasu i jezik. Od toga ispitivanja neka se odstupi, jer ministar, kao predstavnik mađarske vlade, obećaje, da je zakon izniman i privremen i da vlada imade namjeru, da zakon izmijeni. S istoga razloga predlaže Mello Franco, da Savjet zasada ne poduzme nikakove akcije, nego da se ograniči na to, da uzme na znanje izjavu mađarske vlade u nadi, da će ona zakon u skoro vrijeme izmijeniti.

Prijedlog izvjestitelja primljen je jednoglasno.

*

Savez Naroda nije prema tomu donio radikalnu presudu o reakcionarnome zakonu šovinističke Mađarske, nego je u elastičnoj formi rekao, da želi, da vlada doskora izmijeni taj zakon. Bilo bi daleko simpatičnije, da je najviši internacionalni forum zuzeo odrešitiji stav, protiv rasne uskojgrudnosti i kratkovidnoga šovinizma.

IZBORI ZA ASEFAT HANIVHARIM.

Vanredno učestvovanje birača. — Prvi rezultati.

U nedjelju, dne 6. decembra provedeni su u čitavoj Palestini izbori za Asefat Hanivharim (Skupštinu zastupnika židovskoga pučanstva u Palestini). Predizborna agitacija bila je vanredno živa. U izborima je učestvovalo neko 12 stranaka. Sve su institucije mirovale na dan izbora, da omogućе što jače učešće u izborima. Prve vijesti javile su ove rezultate: Ahdut Haavoda (Poale Cijon) 5291 glas, Hapoel Haca'ir 3371, Cijonisti-revizijonisti 2166, demokrati 1370, Sefardi 1640, centrum 1516, listina žena 1410, Mizrahi 1048, kolonisti 927, komunisti 852. (Ovdje nema rezultata iz Jerusolima, Gornje Galileje i Emeka). Radničke stranke se nadaju da će od 201 mandata one dobiti 80. (Nadopuna k ovoj vijesti nalazi se na 2. strani.)

Pregled

Palestina pred Ligm Naroda. — „Numerus clausus“ u Ugarskoj i Liga Naroda. — O sporazumu u Americi.

Zagreb, 16. decembra.

Mosulsko pitanje jest glavna točka 37. sesije Vijeća Lige Naroda. Ono je u središtu svega interesa, jer bi intransigentnošću Turke moglo lako doći do sukoba, koji bi Tursku bez sumnje učinio najpopularnijom zemljom islamskog Orijenta, kad bi ona tu stala na čelo odrešite borbe protiv Engleske. Pored pitanja Austrije i pored pitanja Mosula, bavilo se Vijeće dvim, za nas naročitim pitanjima: izvještajem Mandatarne Komisije o mandatarim područjima, dakle i o Palestini i numerus claususu u Ugarskoj. Mandatarna Komisija bila je zasjedala od 19. do 30. oktobra i tada pretresla i stanje i rad u Palestini. Već se onda znalo, da je naša stvar vanredno uspjela. Mandatarna Komisija ne objelodanjuje svoje izvještaje prije nego što ih ne predloži Vijeću Lige Naroda. Sadašnjoj sesiji Vijeća podnijela je Mandatarna Komisija svoj izvještaj. Izvještaj je objelodanjen i sad se može tačno da vidi, kako je naša stvar prošla. Cijonistička Organizacija je kao Jewish Agency podnijela preko mandatarne vlasti komisiji opširan izvještaj o radu u Palestini i priložila izvještaju pismo, u kojem se upozorava, da mandatarna vlast ne pomaže židovsko školstvo i ne daje Židovima državno zemljište, i ako to odredjuje šesta točka palestins. mandata. Osim toga je Cijonistička Organizacija zatražila, da se objasni način, po kojem će ona ubuduće moći da predaje Ligi Naroda odnosno Mandatarnoj Komisiji svoje peticijske i memorandume, jer ona kao Jewish Agency nema položaj jednostavnoga predstavnika domaćega življa nego joj je položaj naročit i nepredvidjen u poslovniku sekretarijata Lige Naroda. Lane na pr. nije memorandum Cij. Organizacije bio uzet na znanje, jer nije za predaju upotrijebljen postupak, koji je sekretarijat Lige Naroda smatrao ispravnim. Po odredbama Lige Naroda mogu peticijske da uprave na Ligu samo dijelovi domaćega pučanstva. Jewish Agency nije, rekosmo, tek predstavnik jednog dijela palestinskog pučanstva, nego je ona zastupstvo židovstva, koje manje ili više organizovano, pa s time u vezi sad direktno sad indirektno gradi Palestinu. Cijonistička Egzekutiva nije ove godine upravila memorandum direktno Savezu Naroda, nego preko palestinske vlade. Izvještaj Mandatarne Komisije ustanovljuje na upit Cijonističke Organizacije po toj stvari, da odobrava taj način predaje dokumenata i izvještaja preko mandatarne vlasti, pa je mišljenja da Cij. Organizacija može i ubuduće odabrati isti put.

Neuredjene i burne prilike na Prednjem Istoku i u Sjevernoj Africi čine, da se to više cijeni mirna situacija u Palestini. Položaj u Siriji sili Francusku, da održi dobre odnose sa Engleskom. De Jouvanel, guverner Sirije, otišao je nakon svoga imenovanja najprije u London, a onda u Siriju. Mosulski konflikt traži da Engleska sačuva prijateljstvo Francuske. Odatle se može lako da shvati, da je izvještaj Mandatarne Komisije, u kojem ima mnogo priznanja mandatarne vlasti, primljen na znanje bez debate. Uvaženi su zahtjevi, da vlada više učestvuje u školskom budžetu i da Cijonističkoj Organizaciji dadu državna, neobrađena zemljišta, pa komisija poziva vladu, dakako na diplomatskom jeziku, da poradi u tom smjeru.

Nakon toga izvještaja i nakon ovakovoga stava Vijeća Lige Naroda imade mnogo nade, da će mandatarna vlast u jačoj mjeri izvršiti svoju dužnost prema školstvu u Palestini i više potpomoći

židovsko nastojanje za izgradnjom zemlje. Nar-čito priznanje ubrala je Hadasa, židovska sanitarna organizacija, jer služi dobrobiti svega palestinskog pučanstva bez obzira na nacionalne ili religijske razlike. Cijonistički rad naišao je i opet na puno priznanje vrhovnog internacionalnog foruma, pa ima mnogo nade, da će ova moralna pobjeda naići u Palestini — u pitanju školskoga budžeta vlade i podjele zemljišta — na svoj stvaran izričaj. A ovi vanredni politički uspjesi danas su i izvan Palestine i te kako potrebni.

*

Madjarski numerus clausus branio je pred Ligm madjarski ministar prosvjete grof Kuno Klebelsberg. Branio ga je elokventno i sofistički polazeći sa tačke o prevelikoj produkciji intelektualaca. Reprezentativne židovske organizacije u inozemstvu, naročito engleski Jewish Board of Deputies, protestirale su protiv reakcionarne uredbe, koja u glavnom cilja na Židove, a Board of Deputies uputio je naročitu predstavku Ligi Naroda. Uopće je nastojanjem tih organizacija pitanje i došlo pred Vijeće Lige Naroda. Sofisterije gospodina grofa Klebelsberga oslanjale su se na vladanje židovskoga pučanstva u Madjarskoj, koje nije ništa inicijiralo protiv numerus claususa, i ako ga teško osjeća, i koje se protivilo, da se inozemne židovske organizacije miješaju u stvar i da se to pitanje uopće iznosi pred Ligu Naroda. Uostalom, izjavio je madjarski ministar prosvjete u svom govoru u Vijeću Lige, da je odredba privremena i da će se ukinuti čim se dostigne ravnoteža u broju intelektualaca, kojih zemlja danas imade u znatno prevelikoj mjeri. Vijeće je odlučilo da po toj stvari zasada ne poduzme nikakove akcije jer se nada, da će ugarska vlada uskoro ukinuti zakon o numerus claususu.

Liga Naroda nije nažalost u ovom pitanju zauzela odrešit stav, nego je samo svoje neodobravanje izrekla uvijenom frazom, da se nada, te će vlada prema izjavama ministra Klebelsberga zakon uskoro izmijeniti. U Vijeću imade bez sumnje mnogo delegata, koji nisu dobro informirani o notornom antisemitizmu madjarske vlade i madjarskih ultranacionalista. I rad bi uglednih židovskih organizacija trebao tu da jače obuhvati informiranja tih diplomata i pojedinih predstavnika. Položaj, u kojem se nalazi madjarsko židovstvo, jest težak. To je židovstvo, teškoćom položaja prisiljeno, da se vlada onako, kako se nama ne čini dostojnim; a osim toga imade ono bitnu asimilantsku značajku: strašljivost. I mudra vlada pušta ili bolje reći indirektno potiče to židovstvo, da daje izjave, koje idu njoj u prilog, a protiv se nastojanjima Židova i uglednih židovskih organizacija u internacionalnom svijetu. Kad je sekretar londonske Cijonističke Egzekutive gosp. Izrael Cohen boravio prošle godine u Budimpešti, da uredi pitanje o dopuštenju osnutka Cijonističke Organizacije u Madjarskoj, vlada je prepustila Židovima, da ovi sami kažu, žele li tu organizaciju ili ne. Naoko izgleda taj postupak korektnim, ali se iza njega krije poseban račun, da se sva odgovornost odvali od vlade na židovska ledja. I u pitanju numerus claususa morali su madjarski Židovi, da dadu izjavu, za koju se jamačno mnogi, veoma mnogi od njih od srca ne zalažu, jer da ih težak položaj u kojem se nalaze ne sili na to, oni je valjda ne bi dali.

Držanje Židova u Madjarskoj teško nalazi za- govornika, jer je gmizavo i bojazljivo. Ali valja uočiti sve momente. I učešće Židova u ranijem životu predratne Ugarske i današnje teške prilike pod bijelo-terorskim režimom. Danas ih je teško psudjivati. Mi ne ćemo da zagovaramo svaki postupak njihov, ali nije nikako ispravna politika bečkih cijonista oko »Wiener Morgenzeitung«, koji svojom bučnom kritikom utamajuju svaku klicu cijonizma, koji se bez sumnje danas radja u madjarskih Židova i ako se to izvana teško zamjećuje. Prije svega želimo Židovima u Madjarskoj, da se uskoro riješe jarma zločinačkog hortijevskog antisemitizma i da im položaj bude takav, te će se smjeti da kritikuju kao židovska cjelina u drugim slobodnjačkim zemljama.

*

Konferenca u Baltimore se završila, a s njom je započeo drajv za Sjedinjene Palestinske Fondove. Pred samu konferencu sklopljen je sporazum s Jointom, koji vodi drajv za opću pripomoćnu akciju. O odlukama toga sporazuma raširile se munjevito vijesti, po kojima je izgledalo da je sve u najboljem redu. Medjutim se naknadno javilo iz Amerike, da nema tačnoga utanačenja o sporazumu, a naročito da manjkaju tačne i

konačne klauzule o obvezama Jointa prema Palestini i o učešću Jointa u palestinskom drajvu. Američki cijonisti a i Joint cijene zasigurno u dovoljnoj mjeri vrijednost iskrene saradnje. Elan i zanos kojim su cijonisti pripremali i započeli svoj drajv naišao je na respektovanje sa strane mnogih ljudi od Jointa. Palestinska ideja je tu pobijedila i ako još postoje nesredjena pitanja, koja će se jamačno uskoro riješiti, ako već nijesu uređena, u času, kad se pišu ovi reci. Baza za saradnju postoji. Interesi Palestine, interesi cijonizma, a i položaj najvećega dijela židovstva u Evropi traže, da se ne gubi vremena. Obim strujama valja da je stalo do što skorijeg sporazumnog rješenja. Oči su svega nevoljnoga židovskoga svijeta uprte u Ameriku. Židovi u Americi žive u dobrim prilika- ma, oni hoće da izdašno pomognu svoju braću, koja stradavaju. I to američko židovstvo može da dađe vrlo mnogo. Ali Palestini valja u svakom času sačuvati prioritet, jer ona predstavlja ključ za normalizaciju svega židovstva, a ne tek pojedinih dijelova. Danas je američko židovstvo u prvom redu nastrojeno filantropski. Idealizam cijonista i izrazitih pristaša palestinske izgradnje povezan s filantropizmom Jointa učinit će, da će američki Židovi u ovoj teškoj godini učiniti djelo dostojno ne samo njih i svega židovstva. Do njih je, kojim će tempom krenuti izgradnja Palestine i kako će se riješiti položaj Židova poglavito u Rusiji. I zato očekujemo s naročitim radoznaošću svaku vijest o saradnji američkih Cijonista i Jointa.

J. R.

IZBORI ZA ASEFAT HANIVHARIM.

Naknadne vijesti.

Naknadno javlja ITA ove rezultate izbora u Jersolimu:

Izabrano je u svemu 52 delegata. Ahdut Haavoda (Poale Cijon) dobila je 15 delegata, Hapoel Hacair (Hitahdut) 6, prema tomu imadu obadvije radničke stranke u Jerusolimu 21 delegata. Na listinu Sefarada otpada 11 delegata, na listinu žena 6. Nadalje su dobili demokrati 4, revizionisti 2, Mizrahi 2 delegata. Na listinu komunista otpada 1 delegat, a na ostale listine 5 zastupnika.

*

Prema obavijestima londonskog lista »Jewish Times« postigle su ljevičarske stranke trećinu svih mandata. Medju njima će najjača biti Ahdut Haavoda, najgore su prošli u izborima komunisti i Mizrahi. Medju izabranim delegatima nalazi se Jabotinsky.

Prema kasnije stiglim vijestima imat će Ahdut Haavoda 25% delegata, Hapoel Hacair 17%, Sefardi 11%, revizioniste 10%, konzervativci 9%, Mizrahi 7%, demokrati 7%, kolonisti 5% neodvišnjaci (komunisti?) 2%, a ženska listina dobila je 7% od svih delegata. (Ziko).

*

Prema statutu Asefat Hanivharim biran je u ovim izborima 201 delegat. Ovi zastupnici židovskog pučanstva biraju izmedju sebe Vaad Haleumi (Židovsko Narodno Vijeće), koji reprezentira i zastupa židovsko pučanstvo Palestine.

Aguda je vodila žestoku kampanju protiv ovih izbora, jer u njima samostalno istupaju žene. Uz prijetnju izopćenja branili su agudistički rabini učestvovanje u izborima. Ipak je učešće bilo izvanredno, a listina žena dobila je lijepe broj mandata.

*

Naša ranija vijest o neučestvovanju Poale Cijona u izborima za Asefat Hanivharim treba utoliko nadopuniti, što je odluku, da se ne učestvuje u izborima stvorilo samo lijevo krilo Poale Cijona, a ostali, veći dio, kako se vidi iz vijesti o rezultatima izbora živo je sudjelovao u izborima, pa je Ahdut Haavoda od svih stranaka izvoštila najveći broj mandata.

OKTOBARSKI PRIHODI NARODNOG FONDA.

Oktobarski prihodi N. F. iznosili su 12.113 prama 9032 u oktobru 1924., pa pokazuju time porast od 33%. (Oktobarski prihodi su obično radi blagdana i nekog pomaknuća završetka godine razmjerno niski.) Obzirom na nužne obaveze, koje KKL mora u godini 1925./26. ispuniti i obzirom na dugove, koji su u zadnje vrijeme veoma porasli zbog kupnje zemljišta, a koji se prije novih nabavaka moraju isplatiti, smatra glavni biro KKL napredak u prvom mjesecu nove godine nedostatnim, pa se nada, da će ostali mjeseci donijeti veći porast prihoda. (Ziko.)

NAKON KONFERENCE U BALTIMORE.

New York, 5. decembra (ITA). I ako je cijonistička konferenca u Baltimore, na kojoj je zaključena provedba drajva, kojim se ima namaknuti iznos od 5 milijuna dolara za potrebe Palestine, podala sliku prijateljskoga sporazuma izmedju američkih cijonista i grupe, koju vodi Marshall, ipak je saradnja izmedju obadva tabora u budućnosti još nestalna, jer nema utanačenja. Židovska štampa pozdravlja prijateljski ton sporazumijevanja, koji je vladao na konferenciji u Baltimore, pa poziva, da se sporazum tačno i konačno utanači. U cijonističkim krugovima izražava se mišljenje, da zasada ne valja precijeniti vrijednost prijateljskog sporazuma, jer još uvijek imade za preka, koje valja ukloniti. Cijonisti žele, da se utanače stvarne obveze financijalne naravi kao preduvjet za saradnju sa Marshallovom grupom u palestinskoj kampanji. Široke mase cijonista nesklope su prema planu kolonizacije na Krimu. Ova nesklopnost pojačana je govorom Sokolova na konferenciji u Baltimore. I kontroverzi izmedju dra. Stephen Wise-a i Louis Marshalla, nijesu mnogo pridonijeli učvršćenju situacije.

Od konference amo vode se pregovori, kojima je svrha, da efektuiraju saradnju cijonista i necijonista u obim drajvima i u pitanju proširenja Jewish Agency i to na bazi, da američke necijonističke grupe preuzmu na se pored moralne potpore palestinske izgradnje i određenu financijalnu odgovornost.

KEREN HAJESOD IZDAJE U DVA MJESECA 73.000 FUNTI ZA POLJOPRIVREDNE RADOVE U PALESTINI.

Poljoprivredni departman Cijonističke Palestinske Egzekutive dao je u mjesecima oktobru i novembru predujmove na ime poljoprivrednog budžeta za god. 5686. više od 73.000. Ovi predujmovi su dani naseljima, koja na zemljištu Keren Kajemeta podržava Keren Hajesod. Za sva naselja su izradjeni točni planovi, i to za ona, koja će biti konsolidovana, a i za ona, koja se imadu osnovati. U naselja, koja treba konsolidirati, spada Nahalal, Mošav Jeheskiel, Ben Šemen, Geva, Daganija A i B, Merhavija i Gan Šmuel.

Ako se pretpostavi, da će Keren Hajesod čitav taj budžet zaista nasmoći, imat će poljoprivredni department na raspolaganje 270.000 funti, koje će utrošiti za kolonizaciju ljudi srednjeg staleža i Sefarada, za intenzivne ekonomske pokuse po planu dra. Soskina, za naseljivanje radnica i Jemenita, za poučavanje hvalucim u poljoprivredi. Ima mnogo nade, da će sve kolonije, koje još nisu dobile ostatak svoga budžeta za konsolidaciju, dobiti taj budžet u toku dviju narednih godina. Tada će biti moguće izvršiti novi prošireni kolonizacioni plan.

(Ziko.)

SMRTNI SLUČAJEVI.

U Tel-Avivu je umro u dobi od 57 godina Bezalel Jaffe, osnivač poljoprivrednog društva »Geula« i predsjednik jevrejske bogoštovne opštine u Tel-Avivu.

U Kievu umro je u dobi od 81 godina poznati jevrejski književnik Jehallel. (Ziko)

VJEROJATAN POSJET CHAMBERLAINA U JERUSOLIMU.

Kako »Sidnay Times« javlja, engleski će ministar vanjskih posala Chamberlain sa svojom obitelji sprovesti božićne prazniku u Rapallu, pa će odanle poći u Egipat, a moguće takodjer u Jerusolim. (Ziko)

»Hadassa« i sirski ratni bjegunci.

Jerusolim, 6. decembra (ITA). »Hadassa«, koja upravlja odjelom za zdravstvo Cijonističke Organizacije u Palestini, dala je odredbu, da se svim ratnim bjeguncima iz Sirije, koji dolaze u Palestinu imade dati medicinska pomoć, bez razlike na konfesiju.

Odlikovano moskovsko židovsko komorno kazalište.

(ITA) Iz Pariza se telegrafira, da je Umjetnički kolegij pariške Internacionalne Izložbe za dekorativnu umjetnost podijelio židovskom (jidiš) komornom kazalištu u Moskvi, koje je sudjelovalo na izložbi, svečanu počasnu diplomu.

Usiškin o izgradnji Palestine

Razvitak i zadaća Keren Kajemeta. — Problemi kolonizacije. — Arapsko pitanje. Tri linije u programu izgradnje.

U nastavku izvještaja o boravku gosp. Usiškina u Zagrebu donosimo referat o radu i principima izgradnje Palestine, koji je g. Usiškin održao u srijedu, dne 9. decembra predstavnicima zagrebačkih židovskih društava i korporacija.

U početku svoga veoma informativnoga referata, što ga je gosp. Usiškin održao predstavnicima zagrebačkih židovskih udruženja i korporacija, govorio je g. Usiškin o Keren Kajemetu kao glavnom organu za otkup zemljišta, iznesavši ukratko njegov historijat i razvitak.

U povijesti Židovskoga Narodnog Fonda, koja je stara 24 godina, imamo dva perioda. Prvi traje dvadeset godina, a drugi ostalih 4. U prvom periodu kupio je KKL 20.000 dunuma za pol milijuna funti. Ostali novac upotrebljen je za gradnju farma, kuća, škola, za izobrazbu radnika i u druge korisne svrhe, ali ne za kupnju zemljišta. U drugom periodu kupljeno je 250.000 dunuma zemljišta. Ova se činjenica može pravo procijeniti, kad se uzme u obzir, da su cijene zemljišta poskočile dva ili čak četiri puta. Ova vanredna razlika između prvoga i drugog perioda bazira na tome, što je ideja Fonda prodrila, kad se spoznala prava svrha i zadaća Narodnoga Fonda, t. j. da se sav novac uloži u kupnju zemljišta.

Ali kolonizacija traži, da se riješe i druga važna pitanja. Tlo se mora asanirati, moraju se izgraditi ceste, kuće i staje. To su pripremni radovi, materijalna hahšara kolonizacije. Ovi radovi zapravo ne spadaju u područje djelatnosti KKL, ali je on dosada izvršio gotovo sve te radove. 80—85% novca utrošeno je u kupnje zemljišta, a samo 15—20% u ostale radove. Problem je i u tome, koje se zemljište mora da kupuje. Postoji diferencija, da li da se kupuje zemljište za poljoprivredu ili za gradsku kolonizaciju. Najbolje je rješenje, da se vodi računa i o jednom i o drugom. U Palestinu ne idemo, da riješimo problem naše emigracije, jer bismo u tom slučaju pošli onamo, gdje bi se taj problem laglje riješio. Polazna nam je tačka i svrha, da stvorimo židovsku zemlju. Pitanje nije u tome, je li kojem Židovu dobro ili loše u zemlji, gdje stanuje. Židovskom je narodu potrebno vlastito tlo, da normalizira svoj život. Osnovka je naroda i njegove snage u seljaštvu. Primjer Češke, Litavske, Irske i drugih nekih zemalja pokazuje, kako je vitalna snaga naroda u selu, a ne u gradu. Stoljetni gospodari tih naroda pobijedili su gradove, unijeli su u njih svoj jezik i kulturu, a selo nijesu mogli da svladaju. Jedan snažan vihor izbacio je te gospodare, a selo, koje se odrvalo tuđoj kulturi i vlasti, ušćevalo je narodnost svoju, koja je nakraju, eto, pobijedila. Zato moramo u prvome redu podizati sela u Erec Jisraelu, a grad će se razvijati sam od sebe. Teško je Židova, intelektualca i više nego gradskog čovjeka, koji već 2000 godina živi odijeljen od zemlje i prirode, pretvoriti u seljaka. Lakše je židovskom narodu, da stvori jedno tuče Einsteina, nego jednog dobrog seljaka. Ali mi ćemo to provesti i već se danas vidi, da i s ograničenim sredstvima možemo učiniti vanredno teške stvari.

Prepirka o tom, kojim kapitalom ima da se izgradi Palestina, da li privatnim ili općim, društvenim, zapravo je više apstraktna, budući da u zemlju ulazi i jedan i drugi, a i potrebne su obadvije vrste kapitala. »Kad bi mi danas netko nudjao dva čeka, jedan privatni i jedan društveni, primio bih obadva. Prvi bih upotrebio za izgradnju grada, a drugi za izgradnju sela i poljoprivrede, jer je privatnom kapitalu lakše u gradu nego na selu, koje treba tek stvoriti, a selo se stvara polaganom.« Ali najvažniji je naš posao izgradnja sela. KKL radi na bazi da 80—85% svoga kapitala daje za zemljišta sela, a 15—20% za zemljišta grada. Granice Palestine određene su mandatom, Ali mi imamo dvije deklaracije. Jednu englesku potpisanu od Balfoura i drugu hebrejsku, potpisanu po Mošiji. Ali sada ne ćemo da govorimo o velikoj Palestini, kojoj granice crta biblija, nego o malenoj međunarodnim ugovorima opredjeljenoj Zemlji. U toj maloj Palestini imamo zasada svega 6% od plodnoga zemljišta.

Prva izaratska konferencija cionista održala se u Londonu 1919. u znaku silnog oduševljenja. Onda je postojala potpuna vjera, da ćemo od vlade dobiti zemljište. Razložio sam, da se to iz dva razloga ne će dogoditi. Prvo, jer povijest židovskog naroda dokazuje, da još nikad nijesmo dobili što god badava, a drugo, vlada nema interesa, da Židovima daje plodno tlo; a mi ne možemo da upotrebimo tlo, u koje bi trebalo više investirati, nego što stoji zemljište, koje kupujemo. Imao sam pravo. Do danas nijesmo dobili nijednoga dunuma.

O arapskom pitanju govorio je gosp. Usiškin odijelivši pitanje felaha od pitanja arapskoga veleposjednika, efendije. Naša zemljišna politika mora biti takova, da se felah ne tjera sa svoga zemljišta, da se ne zatjera u lumpenproletarijat. Govori li se o našoj prevalenciji, treba imati na umu, da mi tu prevalenciju ne želimo postići drugačije nego samo na jednom mogućem etskom temelju. Veliki arapski svijet nema interesa na Palestini. Pozitivan razvitak Arapa podići će kulturno i ekonomski njihove zemlje. Najviše obećaje od prirode plodna Mezopotamija, koja bi se tako mogla razviti u koncentracijonu vlast Arapa.

Važnije od felaškoga pitanja je pitanje efendije, parasita, koji živi na račun felaha. On rado prodaje zemlju uz dobru cijenu, jer je prezadovoljen. Protuegleska agitacija potiče od efendija, koji ne mogu da se pomire sa situacijom, koja pomaže napredak i emancipaciju felaha i razvitak maloga posjeda. Zemljište skače u cijeni zbog naše potražnje. Našom vikom za zemljištem sami otešćavamo kupnju. Čim efendije saznadu, koliko je mnogo emigranata došlo, povise cijene i postaju nepopustljivi. Kad bismo vodili računa samo o kupnji zemljišta, bilo bi najbolje, da zemlju zatvorimo imigraciji i da sami kupujemo zemljište; pa da tek onda kad bi bilo kupljeno dovoljno zemljišta, otvorimo vrata zemlji. Ali to bi se moglo da učinimo samo onda, kad bismo imali dovoljno sredstava, a jer ih nikada nemamo na raspolaganju u dovoljnoj mjeri, moramo da glasno tražimo novac od židovskoga naroda. Drugi bi zdravi narodi faktično najprije nakupovali dostatno zemljišta za čitavu kolonizaciju, pa onda tek kolonizirali. Ali mi ne možemo da radimo drugačije, nego što činimo i zato je naš položaj tako težak. Kolonizacija i izgradnja ovisi samo o nama, no sticanje zemljišta ovisi i o drugima, o prodavačima. Ali se ne radi samo o novcu nego i o konjunkturi, o pravom momentu.

Keren Kajemet je iza rata rapidno uznapredovao. Ponajprije je u jednoj godini sabrano samo 70.000 funti, u narednoj godini sabralo se već 150.000 funti, u trećoj godini 160.000, u četvrtoj 250.000, a ove godine treba da Keren Kajemet skupi svotu od pola milijuna funti. Židovski narod može to da daje, on to i hoće dati, samo se mora od njega da traži.

Ne valja razmatrati ono, što je učinjeno, nego treba razgledati, što valja uraditi. Narod mora da ima svoj pogled upravljen naprijed. Jugoslavenski Židovi imaju u ovoj godini da namaknu iznos, koji, ako se stvarno mjeri, dostaje. Potreban je najjači napon snage, da se sad udovolji glavnoj potrebi: da se što prije kupi dovoljna površina zemljišta. Sve ovisi o veličini površine zemlje, koju posjedujemo. U kupnji palestinskoga zemljišta imamo naoko tri faktora: prvi je Rothschild, drugi je privatni kapital, a treći je faktor Keren Kajemet. Barun Rothschild uradio je vanredno mnogo za Palestinu, i on još radi. Greška je njegova, što je već star 80 godina. A nesretan je narod, koji stavlja svoje nade u starca od osamdeset godina. Kapitalisti s većim kapitalom ne idu u selo. Oni svoj kapital ulažu ondje, gdje se laglje i brže rentira, a poljoprivreda odbacuje rentu polako i u manjoj mjeri. Ljude s malim kapitalom, koji hoće da idu na selo, valja i opet podupirati. Tako preostaje stvarno kao jedini faktor za otkup zemljišta Keren Kajemet Lejssrael. On treba da što brže namakne što veće svote. Tu mora da raste od dana u dan nacionalna svijest. Bude li novaca u velikoj mjeri, a prema tomu dostatno zemlje i rada, ne će pa-

lestinska vlada moći da ograničava imigraciju. Ali bude li engleska vlada danas sutra imala razloga — zbog naših nedaća — da zaustavi imigraciju, bit ćemo na mrtvoj tačci. Valja računati s time i biti budan i radin.

Program, po kojem se mora vršiti izgradnja naše zemlje, imade tri glavne linije; agrikulturnu, ekonomsku i političko-organizatornu.

Prva linija, agrikulturna ide od Hajfe prema istoku i uključuje Emek Jizreel. Emek je najbolje tlo u čitavoj Palestini i tko je posjednik toga predjela, taj je gospodar poljoprivrede čitave Palestine. Danas posjedujemo 60% Emeka. Potrebno je još nekoliko milijuna funti za kupnju čitavoga kompleksa.

Druga linija teče morskom obalom. Bogatstvo svake zemlje, koja leži uz more, u pretežitom mjeri predstavlja to more. Palestina imade gotovo 300 kilometara morske obale. Pomorstvo nije u Palestini nikako razvito. Mi smo zvani da ga razvijemo i ne smijemo dopustiti da nas tko pretekne i da zasjedne na palestinsku obalu. Tome treba ljudi, koji su svoj život udesili prema pomorskoj privrednoj grani. Na palestinskoj obali započela je Cionistička Organizacija naseljavanje židovskih ribara iz Soluna. Imade već i uređenih solana, koje proizvode morsku sol u znatnoj mjeri, pa se u Egiptu već osjeća njihova konkurencija.

Treća političko-organizatorna crta ide od Jafe do u Jerusolimu. U početku našega rada nijesmo razumjeli važnost i značaj Jerusolima za čitavu zemlju. Imade zemalja, kojima bi moglo biti glavnim gradom i koje drugo mjesto, a da ta promjena ne bi nikako uplivila. U Belgiji ne bi se ništa promijenilo, da namjesto Bruselja bude glavnim gradom Anvers. Ali se na primjer ne da zamisliti Francuska bez Pariza. Jerusolim je duhovni centar Palestine. I u molitvi se kaže, »buduće godine u Jerusolajimu«. Jerusolim mora da bude centrum upravnih, kulturnih i drugih javnih institucija. Otvorenje našega univerziteta djelovalo je tako grandiozno na sav kulturni svijet upravo zato, što se taj univerzitet nalazi u Jerusolimu. Jerusolim se ne će moći razviti u privredni centar, jer mu ne dostaju prirodni preduvjeti, nego mora da bude političko i kulturno središte zemlje. Put od Jafe do u Jerusolim je prevažna crta, koju valja osvojiti.

Izgradimo li zemlju po tim trim crtama, razvit će se ona kako valja, pa će Palestina biti naš Erec Jisrael.

OBLJETNICA OSVOJENJA JERUSOLIMA PO ENGLEZIMA.

Svečanosti. — Prenos zastave žid. legije iz Londona u Jerusolim.

Jerusolim, 10. decembra. (I. T. A.) Na obljetnicu ulaska Lorda Allenbya i njegovih trupa u Jerusolim izdao je Vrhovni Komesar za Palestinu Lord Plumer proklamaciju, u kojoj među drugim kaže: »Nadam se, da će svi državljani 9. decembar, dan oslobodjenja Jerusolima, smatrati javnim blagdanom.«

U vladinoj zgradi u Jerusolimu održano je oficijelno primanje, kojem su prisustvovali predstavnici svih konfesija. — Bivši židovski vojnici osnovali su poseban fond za osnutak spomenika u Tel-Avivu na spomen židovske legije, koja je sudjelovala kod oslobodjivanja Palestine od Turaka. Zastava židovske legije prenešena je uz svečanosti iz Londona u veliku sinagogu u Jerusolimu. Odbor, koji je preveo zastavu iz Londona u Jerusolim, stajao je pod protektoratom engleskoga kralja. — Svečanostima u katedrali Sv. Jurja prisustvovali su grčki i armenski patrijarha te ugledne muhamedanske i židovske ličnosti. Služba Božja održana je u četiri jezika: arapski, grčki, armenski i hebrejski.

Povećanje tvornice sagova Marvadija u Jerusolimu.

Jerusolimski tvornica sagova Marvadija otvorila je podružnice u Safedu i Hebronu. Poduzeće će sada uposlivati do 300 radnika, dok je dosada u tvornici, koja radi sa 50 strojeva, bilo zaposleno samo kojih 100 radnika i radnica. Produkt te tvornice izvoze se poglavito u Ameriku.

(Ziko)

Učestvovanje Židova u državnim izborima

Povodom izbora u Čehoslovačkoj.

Donosimo ovdje članak jednoga našeg uglednog sumišljenika o konsekvencama, što ih po njegovom mišljenju treba da vučemo iz analize samostalnoga istupanja Židova u izborima u onim zemljama, gdje su brojčano vrlo slabi. Na jedno bismo htjeli ovdje upozoriti: piscu je jamačno izmaklo spriječiti, da se u duši čitatelja ne porodi osjećaj da zapravo trebamo biti zahvalni onima, koji su podmićeni novcem i predobiveni autoritetom državnih vlasti na kraju krajeva ipak učinili izdaju. Jer oni krugovi ortodoksa, koji su razbili jedinstvo, nijesu to učinili na temelju uvjerenja, da valja pošto potovati princip, koji iznosi pisac ovdje u svom članku.

Dve su židovske stranke u češkim izborima iznele svega nešto iznad 116.000 glasova. Češki izborni red favorizuje velike stranke pa tako Židovi nisu pored tako lepog broja glasova, koje je uglavnom okupila Židovska Stranka (Cijonisti), mogli da budu zastupljeni u parlamentu.

Valja da se konstatuje i to, da je Židovska Stranka iznela veći broj pristalica no u predjašnjim izborima.

Pitanje je pre svega: je li pametno i korisno odelito nastupanje Židova u državnoj politici onih zemalja, gde su Židovi očito brojem preneznatni, a da bi mogli uticati ma u kojoj meri na političko bivanje, i gde naročito zbog maloga broja zastupnika ovi nikako ne mogu da zastupaju realne životne interese svih židovskih birača jednako, jer su ti birači pocepani socijalno u više vrsta, a zacemento i po općenito gospodarskim interesima pripadaju različitim zemaljskim područjima. Tako biva, da se za volju zaista lepe eventualne pobjede židovske solidarnosti i za volju ispravne nacionalne ispovesti dovodi u pitanje sam realni interes pojedinaca — birača, jer bi taj zacemento bio bolje zastupljen po delegatu one partije, koja je glasnik njegove socijalne sfere odnosno u zemljama, gde ta socijalna diferencijacija još nije provedena, glasnik one regionalne čestice, s kojom je neposredno i duboko vezan njegov ekonomski i socijalni život.

Biva tako i to, da se u samome židovstvu radja borba tih oprečno interesovanih struja i da pobjednik onda tobože s pravom u ime čitavoga židovstva provodi isto onakovu trgovačku i do dvoračku politiku (ako ne će ti delegati da budu osudjeni na potpun nerad u parlamentu!), kakva se perhoreskuje u odnošaju pojedinih židovskih grupa spram pojedinih nežidovskih stranaka.

Samostalno istupanje Židova u državnoj politici mora da dovede ili do toga, da su izbori bili prazna manifestacija, koja može da zaslepi svojim lepim efektom jedinstvenosti i solidariteta, ali koja nema nikakove realne vrednosti baš na području državne politike — ili do toga, da će židovski delegati morati da prodaju svoje glasove pojedinim parlamentarnim grupama, koje su voljne da ih plate. Nezgodno i nepametno jedno i drugo! Židovi, koji ne žive od ideologija i od manifestacija, drugiput ne će više da daju glas za našu listu, ako se budu uverili, da i uspeh u izborima t. j. ulazak šačice židovskih zastupnika u parlament nema realnih rezultata. A drugo, t. j. trgovanje mandatima, stečenima uporabom nacionalne ideologije, moglo bi da urodi teškim posledicama: izjasnili se židovski delegati ma za koju stranku, druge će grupe otad moći da napadaju židovsku celinu kao svoja kompaktnoga protivnika.

Ne ostaje drugo nego da Židovi udju u postojeće nežidovske stranke, da im se pridruže ili po socijalno-ekonomskim ili po regionalno-ekonomskim interesima ili najzad po gledanju na čitav kompleks državnoga uređenja. U tim strankama oni kao ispravni Židovi ne smiju da zataje svoj naročit položaj. Kao takovi moraće da brane židovske interese, da se zalažu za priznanje židovskih specifičnih tražbina itd.

Teže je i zaslužiće posebnu pažnju pitanje, hoće li tim ulaženjem u postojeće stranke biti promenjeno dosadanje držanje Židova u izborima za komunalne jedinice (gradove). Fakat jest, da su baš tamo gde su Židovi istupali odelito i gde su čak i postigli »vidne rezultate« mnogo manji realni uspesi za židovstvo, nego što je to slučaj u mestima, gde doduše nema židovskih listina, ali imade uglednih židovskih zastupnika u jakim postojećim strankama. Ulazak Židova u te stranke mo-

gao bi dakle da povuče za sobom i prestanak dosadašnjih samostalnih istupa u gradskim izborima, ali bi bez sumnje bilo moguće i to, da se nadje s tima strankama specijalni aranžman, po kojemu bi u manjim jedinicama Židovi smeli nastupati kao posebna celina, da brane svoje zasebne interese, ako tih imade.

Svakako ova pitanja treba da se diskutuju, i to kako dolikuje ovakovim problemima: bez fraza, stvarno i trezveno.

M. n.

Osnovna misao, koja je vodila pero gornjih izvoda imade svoja opravdanja. Ali čini nam se, da je to shvaćanje izraženo ipak odviše površno i šablonski. Svuda ne vrijede ista pravila. Prije svega nije vjerovatno, da će posvuda opće gospodarski i socijalni interesi pojedinih židovskih grupa biti dobro zastupani po nežidovskim strankama. Vjerujemo, da će u Engleskoj, gdje je židovstvo prijateljski povezano s velikim strankama te zemlje, liberalni zastupnik štiti interese židovskih birača, ali ne vjerujemo, da će (kao što i nikada nije) poljski socijalista braniti prava židovskog radnika u Lodzu ili da će njemačka Stinnes-Volkspartaja industrije, štiti interese židovskih industrijalaca. Povrh toga imadu Židovi mogućnost, da biraju ovdje zastupnike po njihovom socijalno-gospodarskom naziranju (u češkoj 5 mandata), od kojih će svaki imati pred očima interese svoje grupe, a da se u žid. pitanjima kreću ipak svi na zajedničkoj židovskoj liniji.

Istina je, da u zemljama, gdje su Židovi i brojčano preslabi, bezizgledna vanjska manifestacija (kao što bi na pr. bilo kod izbora za jugoslavenski parlament), nema nikakvooga smisla. Ali u Češkoj, gdje ipak mogu da dobiju 5—6 mandata, a da su usto još uvijek preslabi za veliku parlamentarnu grupu kao na pr. u Poljskoj, treba da istupe samostalno. Baš ova politika češke vlade kod posljednjih izbora najbolje pokazuje, kako češke velike stranke čuvaju židovske interese, kad se nisu začale, da povećaju broj svojih mandata na osnovu židovskih glasova pomoću jedne nesavjesne intrige. U takovom slučaju nam je uvijek miliji uspravni istup, i ako kasnije poradi maloga broja mandata ne će pokazivati prevelikih rezultata, nego li bezuspješno antišambriranje kod velikih stranaka, koje se teško odluču da krnje popularitet, ako se zauzmu za koju židovsku stvar.

Posljednji izbori ne uče češke Židove, kao što je bilo nedavno izraženo, da odstupu od samostalnik listina, nego naprotiv da će te listine imati uspeha, samo ako se provede princip apsolutne sloge svih židovskih stranaka od socijalista do ortodoksa.

NAKON IZBORA U ČEHOSLOVAČKOJ.

Žalba Židovske Stranke na Vrhovni Izborni Sud.

»Wiener Morgenzeitung« javlja iz Praga: Židovska je Stranka radi protuzakonitih događaja u 22. izbornom okrugu (Karpatska Rusija) prigodom prošlih izbora podnijela žalbu na Vrhovni Izborni Sud. Iz opsežnog optužnog materijala, koji uz obilni dokazni materijal, obuhvaća 20 optužaba, vidi se, da optužba poglavito smjera na viceguvernera Karpatske Rusije Roszypala i njegove podređene organe. Navadaju se pojedini događaji, iz kojih proizlazi, da su župan Sevljus, sudac Jirsava, župan u Munkaču, sudac u Teresvž, javni bilježnik Ključarski itd. na nezakoniti način utjecali na tok izbora, te se grozili Židovima, koji su htjeli glasovati za Židovsku Stranku, da će im oduzeti licenciju za tražike. Neki su pak državni organi prikazivali za vrijeme izbornog akta Židovima, da je glasovanje za Židovsku Stranku nešto »antdržavno«, a neki u zadnji čas širili »službene vijesti«, da je »Žid. Stranka« navodno povukla svoje kandidature. Viceguverner u Užhorodu dao je pako zastupniku agudističke »Gospodarske stranke« 100.000 č. kruna. Navadaju se nadalje još mnoge druge protuzakonitosti. Radi svih tih protuzakonitosti traži se od Vrhovnog Izbornog Suda, da izbor u 22. izbornom Okrugu, kaošto i čitav drugi i treći skrutinij, anulira.

*

Židovski gradski zastupnik u Prahu i jedan od vodja »Žid. Stranke« u Čehoslovačkoj dr. Ludvig Singer veome se oštro u velikom govoru oborio u posljednjoj sjednici gradškoga senata u

Prahu na sve intrige Ministra Unutrašnjih poslova Malypetra, koje je isti poduzeo, da se svim silama, paktiranjem sa ortodoksima i čitavim državnim aparatom, zapriječi izbor židovskih kandidata kod prošlih izbora.

*

8. decembra održalo je Židovsko Narodno Vijeće za Čehoslovačku plenarnu sjednicu, koja se bavila rezultatima prošlih državnih izbora. Zaključeno je: 1. predati žalbu Izbornom sudu; 2. izdati proklamaciju na židovske birače; 3. još više izgraditi već sada jaku organizaciju »Židovske Stranke«, koja je kod prošlih izbora skupila preko 100.000 žid. glasova, te 5. izglasala povjerenje predsjedniku Narod. Vijeća dr. Singeru.

ŽIDOVSKI ŽIVOT U ITALIJI

Kongres židovskih općina u Italiji. — Židovski predstavnici kod talijanskog kralja. — Slikarska izložba H. Strucka.

Nedavno održan je u Rimu peti kongres židovskih općina Italije. Kongres je pozdravio ispred Svjetske Cijonist. Organizacije prof. Dante Lattes, a prof. Weizmann poslao je brzojavni pozdrav. Na kongresu bilo je zastupano 40 božest. općina, a raspravljano je o svim pitanjima talijanskog židovstva, naročito o potrebi, da se poveća broj rabina, kojih se nestašica osobito osjeća. Živa je bila debata o pitanju školstva. Senator prof. Polacco i nadrabini Rima prof. Sacerdoti, iznijeli su veliku opasnost od toga što je čitavo školstvo podvrgnuto velikom katoličkom utjecaju, što će loše djelovati na židovsku djecu. Zaključeno je zato započeti velikom agitacijom među talijanskim židovstvom, a pod pretek, da se u svim mjestima osnuju vlastite židovske pučke škole. U posebnoj rezoluciji, pozivlju se židovske općine, da održe kontakt sa velikim strujama unutar židovstva, a napose da finacijalno potpomažu izgradnju Palestine. Zaključeno je poslati zastupnika talijanskog židovstva u Jewish Agency.

*

Kralj Viktor Emanuel primio je u posebnu odulju audijenciju zastupnike židovskih općina u Pisi i Livornu, te se je zanimao za općeniti položaj i potrebe talijanskog židovstva. Kralj je opširno ocrtao lijepe utiske, koje je dobio na svom putovanju po Palestini u godini 1895., a izjavio je da je informiran, da je od onoga vremena vanredno napredovao židovski obnovni rad u Palestini. Na koncu audijencije zahvalio se kralj na patriotskom držanju talijanskih Židova, te je molio predstavnike, da tu poruku izruče talijanskom židovstvu.

*

»Klub za židovsku kulturu« priredio je izložbu djela židovskog slikara Hermanna Strucka. Velika talijanska štampa veoma hvali izložena djela, napose portraite Einsteina i Nansena.

(ITA).

Hanuka židovske djece u Erec Jisraelu.

Za vrijeme Hanuka-blagdana posjetila su mnoga djeca novoga Jisruva, kao svake godine, tako i ove godine, grobove Makabejaca. Put ih je vodio od željezničke stanice Ludd k arapskom selu Midia, bivšem historijskom mjestu Modiim, rodnom mjestu Hasmonejaca, na podnožju judejskih bregova. Za grobne udubine u špilji nedaleko Midie, arapski nazvane »Kebare el Jahud« (Grobovi Židova), kaže se da su grobovi židovskih junaka. Sjeveroistočno od puta u maloj sebi Gamsu nalazi se jedna velika špilja. Predmjeva se, da su se ovdje sklonili Hasmonejci od grčkih uhoda. Jedan sat hoda zapadno, kod sela Hadita, nalazila se tvrđava Makabejca Simona. Poznato je, da je pokraj Hadita Keren Kajemet osnovao uzornu farmu Ben Šemen, a pred kraće vrijeme započeo je pošumljivanjem obližnjih bregova, historijskih mjesta iz doba Hasmonejaca, koja evo svake godine, po lijepom običaju, posjećuje nova generacija židovske djece u Palestini.

Širite i pretplaćujte
„Židov“!

Iz štampe

IDEALIZAM I PRAKSA.

Pod ovim naslovom donosi zagrebački tjednik »Slobodne Novine« od 16. o. mj. (god. III, br. 29), koje izdaje i uredjuje uvaženi intelektualac i javni radnik dr. Ivo Politeo, oveći članak o cionizmu i palest. židovskoj kolonizaciji, napisan povodom boravka g. Usiškina u Zagrebu. Već smo ranije izvjestili, s kolikom je pažnjom popratila sva zagrebačka štampa sam boravak i razlaganja g. Usiškina. Ali dok su ostali listovi donijeli stvarne prikaze o razviku i stanju rada u zemlji i ocrtali ličnost g. Usiškina, »Slobodne Novine« zahvaćaju dublje samu pojavu i karakteristike cionizma, pa zato donosimo ovdje najznačajnije dijelove iz toga članka:

»Prošloga tjedna navratio se na jedan dan u Zagreb Usiškin, jedan od cionističkih vodja i predsjednik Židovskog Narodnog Fonda.

Mnogi misle, da idealiste ne mogu realno djelovati i da je idealizam uopće škodljiv za praksu. Usiškin je živ dokaz, da je takvo mišljenje velika zabluda. Taj idealista vrši danas jedan čisto praktičan posao, u kojemu bi davno bio klonuo, da ga nijesu podržavali ideali. Jer gdje ćete idealnije svrhe od one, da se jednome narodu bez domovine vrati domovina, jednome narodu bez države stvori država? A gdje ćete praktičnijeg posla, nego li pojedince iz tog naroda nastanjivati na jednome komadiću starodomovinskog tla i pribavljati im glavne materijalne uvjete? Židovi su pred veliki broj stoljeća izgubili svoju državu i iz svoje domovine rastrkali se po čitavoj kugli zemaljskoj. Cionistički pokret ide za tim, da raspršenome židovskome narodu, koji je kroz toliko vijekova živio izvržen pogibelji asimilacije među drugim narodima i pogibelji gubitka posebnog nacionalnog osjećaja, vrati taj osjećaj; da sve Židove, ma gdje živjeli, poveže najprije duhovno osjećajem pripadnosti jednome narodu, a kasnije i materijalno zajedničkim življenjem na grudi pradjedova. Bilo je i ima dosta naroda u povijesti, koji su izgubili svoju državnost i svoju nacionalnu slobodu. Bilo ih je, koje je njihov tlačitelj silio, da u većim ili manjim skupinama ostavljaju svoju domovinu (na pr. Englezi Irce!). Ali ni jedan, ma kako podjarmljeni i tlačeni narod, nije izgubio domovinu kao zemlju u geografskom smislu riječi. Nijedan nije izgubio ono, što tvori jedan izmedju elemenata u pravnome pojmu države — teritorij. Židovi su iznimka. Oni su izgubili i tu zemlju, taj teritorij. Zato je borba Židova za nacionalnu i državnu samostalnost jedna od najtežih, jer ima da židovskome narodu izvojuje ono, što je dosad svaki narod i u najtežem položaju, za sebe zadržao — zemlju. Zato se i mnogi rugali u početku cionističkome pokretu, jer si nijesu mogli ni zamisliti, da bi se taj veliki ideal mogao ikada ostvariti, zato je i trebalo velike duševne jakosti, odoljeti tome rujanju i sačuvati čvrstu vjeru u takav teško ostvarljivi ideal. Oni, koji su tako idealisali, bili su si svjesni potrebe svih onih materijalnih uvjeta, koji se traže za ostvarenje ideala, i premda je jedan od tih uvjeta sastojao i u novcu, oni su također taj uvjet našli. Židovska je država danas tu i ona počima, malo pomalo da dobiva svoj židovski narod.

Rugaju se Židovima, da je njima danas dobro tamo gdje jesu i da nemaju nikakvog interesa vratiti se u Palestinu, gdje im ne bi bilo tako dobro kao u adoptiranim domovinama. To može da tvrdi samo onaj, tko ne pozna silne progone, kojima su Židovi izvrženi u pogdjekojim državama (prema dopuštamo, da položaj Židova u Jugoslaviji opravdava prilično tvrdnju, da im je ovdje dobro). Ali kad bi ta tvrdnja vrijedila i za sve zemlje, baš ona bila bi dokazom velikog idealizma onih, koji uprkos svome dobrom položaju idu u Palestinu, gdje imaju da počnu nov, često vrlo mučan život. Taj narod, koji se tijekom vijekova odvikao poljodjelskog života, mora da se sad u novoj židovskoj državi privikava i toj granj produkcije. A daju se na taj posao ne samo Židovi t. zv. nižih zvanja, već i intelektualci, kojima to ne bi bilo baš potrebno . . .

Zanimljivo je, da eto država, koja se umjetno stvara, počinje slično kao i država, koja prirodno nastaje — na komunističko-socijalističkom temelju. Dakako da tu nema svih onih primitivnosti, s kojima se inače susrećemo kod prirodnog

donekle apsurdno, da ovakvo socijalističko uređenje potpomaže i čak podiže ustanova, koja je kapitalistička. Jer Židovski narodni fond nastao je od novčanih prinosa Židova iz čitavog svijeta, a ponajviše, dakako, kapitalista. No sav taj kapital sam po sebi ne bi ništa koristio, kad ne bi bilo idealista, koji ga na opisani način upotrebljuju u praksi. Prazni su i suvišni ideali, za koje se ne radi, ali isto tako prazan je i suvišan onaj rad, koji nije praćen idealima. Zato su dobri praktičari ujedno i dobri idealiste, a to je ono što smo htjeli eto utvrditi i na živome primjeru cionističkog vodje Usiškina. Ono, što je u mladim njegovim danima bilo tek san, danas je zbilja, ali i u toj zbilji i kraj sve svoje starosti taj praktičar nije prestao biti idealistom.

Palestinski dopisnik berlinske »Jüdische Rundschau« donosi u br. 96., 97. i 98. pregled kolonizacije u novoj godini. U glavnome imao bi da se provede princip konsolidovanja, koji zahtjev stavlja danas i samo radništvo, koje se dosad tome uvijek opiralo i tražilo nove naseobine za novu imigraciju. Konsolidovanje postojećih naseobina provelo bi se potpuno u roku od 2 godine.

Ipak će u čednome opsegu uslijediti i novo naseljavanje i to za radništvo i za srednji stalež. Radništvo bi imalo da se naseli u 2 do 3 mošava i 3 do 4 kvucot. Izgleda da se do danas još neda ustanoviti ona forma, koja najviše odgovara te je u tome i radništvo samo i stručnjaci različitog mišljenja. Zato je dobro, da ove godine dolaze obe mogućnosti do izražaja. Od srednjega bi se staleža naselilo oko 80 imućnih obitelji i još drugih 60 porodica iz Rumunjske. Vrlo je zanimiva naseobina Agude, Mahane Jisrael, koja se gradi po planovima Dawisa Trietscha, dok Soskin treba da izgradi ove godine naselje intenzivnoga gospodarstva na kabarskoj zemlji.

*

Naš prijatelj inž. agronomije Jichak Goldstein, koji je pred neko godinu dana otišao kao haluc za Palestinu, objelodanio je u deset nastavaka u feljtonu »Narodne Židovske Svijesti«, a pod naslovom »Moj put u Palestinu« svoje dojmove i razmatranja o putovanju u Erec Jisrael. Ovi su feljtonski prikazi napisani s mnogo lijepoga pjesničkoga osjećanja na lak feljtonski način. »Narodna Židovska Svijest« najavljuje u svom broju od 11. decembra, da će doskora započeti donositi dojmove inž. Goldsteina iz samoga Erec Jisraela. »Nar. Žd. Svijest« dobro bi učinila, kad bi te sabrane dojmove izdala kao posebnu brošuru.

*

»Wiener Morgenzeitung« prenaša u svom broju od 13. o. mj. iz našeg lista članak g. Roberta Veitha o bisti prof. Schapire, koju je izradio naš mladi talentovani kipar g. Slavko Bril, a koju predaje Cercle Hatarbut u Zagrebu hebrejskom sveučilištu u Jerusolimu.

KNJIZEVNE BILJEŠKE.

»Hator«, jerusolimski organ centralnoga komiteja svjetske organizacije »Mizrachi« počeo je opet izlaziti.

Doskora će izaći naročiti svezak časopisa »Der Jude« (Jüdischer Verlag, Berlin) u većem opsegu, a posvećen problemu »Antisemitizam i židovska narodnost«.

Kako nas izvještava Cionist. Egzekutiva u Londonu, ponovno će Kartell Jüdischer Verbindungen u Njemačkoj (K. J. V.) izdavati omladinski časopis »Der Jüdische Wille«, koji je u svoje vrijeme igrao važnu ulogu u žid. omlad.

Petoga decembra otvoreno je u Harkovu u Rusiji, na svečani način uz prisustvo predstavnika državnih vlasti i židovskih kulturnih funkcionara državno židovsko (jidiš) kazalište. Igrala se komedija »Purimski svirač«. Naredne nedjelje izvedena je premijera revolucionarne drame »U ognju«.

IZ JUGOSLAVIJE

NOVI PROJEKT »ZAKONA O VERSKOJ ZAJEDNICI MOJSIJEVACA«.

Dne 25. i 26. oktobra o. g. zasjedao je u Beogradu Savezni Odbor Saveza Jevr. Veroispovednih Opština, te je na tom zasjedanju, kako smo svojevremeno javili, pretresao projekt »Zakona o verskoj zajednici Mojsijevaca u Kralj. SHS.« Iznosene su bile mnoge zamjerke tome projektu, pa je bilo zaključeno, da se daje u dužnost Izvršnom Odboru, da na temelju raznih prijedloga i poticaja, koji su bili izneseni k projektu toga zakona, u što skorije vrijeme izradi novi projekt. Taj je novi projekt izradjen i ovih dana razaslan članovima Saveznog Odbora i Bog. općinama, da dadu o njemu svoje mišljenje. — Kako čujemo, imao bi se u skorije vrijeme ponovno sastati na zasjedanje Savezni Odbor, da uzme u pretres ovaj novi projekt. — Mi ćemo u narednom broju našega lista donijeti prikaz ovog drugog, novog projekta.

SAVEZ JEVREJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA ZA HEBRAIZACIJU.

Savez Jevrej. Veroispovednih Opština razaslao je na poticaj Saveza Cionista svim općinama cirkular u stvari rada naših bogoštovnih općina za hebraizaciju. Ponajprije se u cirkularu veli, da se Savez Cionista u Kraljevini SHS obratio Upravi Saveza Jevr. Veroisp. Opština s molbom, da ga ona energično podupre u njegovoj akciji za intenzivnije učenje hebrejskog jezika u školama, kulturnim organizacijama i drugim ustanovama, koje postoje u okviru pojedinih općina. Poznavanje i kultiviranje narodnoga jezika, kaže se dalje u cirkularu, spada u najeminentnije zadatke kulturnoga rada svakoga naroda, pa ni Jevreji u vremenu, kada stoje u »renesansi svoga narodnoga života, a imajući jedan od najstarijih i najljepših kulturnih jezika, ne mogu zaostati u radu na tome polju.« Dužnost je svake općine, kojomugod smjeru ona pripadala, da svima sredstvima potpomogne otvaranje kurzeva za hebrejski jezik i da angažuje učitelje, koji će taj jezik predavati. »Učenje jevrejskoga jezika ne tangira ni patriotske osećaje ni ljubav za jezik onoga naroda, u čijoj sredini Jevreji žive. Učeci svoj jezik Jevreji odaju poštu svojoj prastarjoj kulturi i tradiciji i ispunjavaju dužnost u pogledu čuvanja svojih istorijskih svetinja.«

Na koncu poziva Predsjedništvo Saveza, da ga općine izvijeste, što su učinile obzirom na taj apel i koje su korake poduzele uopće u pitanju hebraizacije.

*

Ovaj cirkular Saveza Jevr. Ver. Opština — i ako je nastao na poticaj izvana — pokazuje, da Savez kani ove godine posvetiti svoju pažnju i kulturnim zadacima. Savez Jevr. Veroispovednih Opština mogao bi zaista u tom pogledu učiniti veoma mnogo, a naročito bi njegova saradnja sa Savezom Cionista i Savezom Židovskih Omladinskih Udruženja na tom području bez sumnje dovela do znatnog ožvljenja kulturnoga života među Židovima u čitavoj Kraljevini. Pozdravljamo nastojanje Saveza Jevrejskih Veroisp. Opština, da baš u pitanju hebraizacije potakne naše općine na vršenje njihove osnovne dužnosti, pa se nadamo, da će nastojanje predsjedništva Saveza uroditi dobrim uspjehom.

Gradski izbori u Novoj Gradiški.

Kod nedavno provedenih gradskih izbora u Novoj Gradiški dobila je židovska lista jedan mandat. Za zastupnika je izabran g. Wohlheim.

Samuel Rikov. Dne 8. decembra preminuo

je shrvan dugom i teškom bolesti u 46. godini života nadkantor aškenaske vjeroispovjedne općine u Sarajevu, Samuel Rikov. Pokojnik je rodnom iz Rusije, a prije dolaska u Sarajevo bio je, za vrijeme rata, u Sikložu. Pogreb je obavljen u četvrtak, dne 10. decembra uz vanredno brojno učešće njegovih sugrađana. Kantoralne funkcije obavili su nadkantor sefardske opštine g. Isak Atlarac i kantor aškenaske općine g. Jakov Weiss. Na grobu održao je nadrabin g. Weszel dirljiv govor, kojim se ispred općine oprostio od pokojnika. Pokojnik sa sahranjen u počasnom grobu, Iza sebe ostavlja udovicu i dva maloljetna sina, u njemu gubi g. Rikov, kantor u Požezi svoga brata. Ras-

IZ SKOPLJA.

Osnivanje Mjesne Cijonističke Organizacije

Da bi se u Skoplju, tom mjestu sa velikim brojem Židova, već jednom organizovao i sistematizovao cijonistički rad, provode se u zadnje vrijeme predradnje, da se ova potreba što prije ostvari. Čitav cijonistički rad u Skoplju vodilo je u zadnjim godinama omladinsko udruženje »B'ne Izrael«, koje je uslijed toga moralo da donekle zapostavi svoj odgojni rad među omladinom. Uvidjelo se, da se u buduću mora da posveti tom odgojnom cijonističkom poslu među omladinom mnogo više rada, pa je zato pred mjesec dana, kako smo već javili, osnovano žid. srednješkolsko udruženje »Gideon«. — U subotu dne 19. o. mj. održat će se glavna skupština omlad. društva »B'ne Izrael« (u kojem je sakupljena starija omladina), sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvještaj sekretara o radu uprave (A. Koen); 2. Izvještaj blagajnika (I. Koen); 3. Prijedlog uprave o osnivanju Mjes. Cijonist. Organizacije i odvajanje iste od omlad. društva »B'ne Israel« (M. Mašijah); 4. Osnivanje djevojačke sekcije »B'ne Izrael«-a (M. Mašijah); 5. Osnivanje stalne komisije Keren Kajemeta, koja bi potpadala direktno pod centralu KKL u Zagrebu (M. Mašijah); 6. Razrješnica staroj upravi; 7. Prijedlozi i pitanja. Kako se iz dnevnog reda skupštine vidi, raspravljat će se o važnim pitanjima za uspješan budući cijonist. rad u Skoplju u svim djelovima i krugovima židovskog pučanstva. — Osnutkom posebne M. C. O. i posebne KKL-komisije, oteretit će se u jednu ruku omlad. društvo (koje je vodilo agende M. C. O. i KKL), koje će se odsad više moći posvetiti potrebnoj omladinskoj odgojnoj poslu, a u drugu ruku privest će se širi građanski krugovi cijonističkome radu, pa će se u Skoplju moći da dovoljno razvije i ojača cijonistički rad i među građanstvom.

BUDŽET ZAGREBAČKE IZRAELSKA BOGOSTOVNE OPĆINE za g. 1926.

U sjednicama predstoništva od 13. i 15. o. mj. primljen je novi budžet, koji iznosi Din. 2,359,400.— (u 1925: D 2,110,600.—), od toga otpada na bogostovje Din 1,246,400 (1925: 984,400), prosvjetu Din 309,000 (1925: 373,600), upravu Din 325,000.— (416,600.—), socijalno dobrotvorne institucije Din 479,000.— (1925: 336,000.—). Prihodi su predviđeni sa Din 255,000 (1925: 65,000.—), pa se imade raspoređivanjem namaknuti iznos od Din 2,104,000.— (1925: 2,045,600.—).

Beriva funkcionara znatno su povišena, tako, da danas svi funkcionari imadu dostatne dohotke. Ipak sveukupni lični izdaci nijesu porasli prema g. 1925. U savezu je s time zaključeno da će takse, što su ih dosele imali općinski funkcionari odsele teći u korist općine.

Umirovljen je na vlastitu molbu uz izraz najvećega priznanja za uzoran tridesetgodišnji rad dosadašnji natkantor g. Josip Rendi.

Imenovan je rabinom — uz dosadašnjega rabina g. dra. Schwarzza — dosadašnji ravnatelj škole g. dr. M. Margel.

Još su umirovljeni II. tajnik g. Weinberger i pomoćnik g. Freiburger, a imenovani su porednim činovnikom g. Hamburger, a pomoćnikom dosadašnji III. kantor g. Singer.

Raspisat će se natječaj za mjesto natkantara i jednoga kantora, koji bi došao na mjesto kantora g. Weintrauba, koji bi u tome slučaju bio umirovljen.

Beriva i mirovine ustanovljeni su ovim budžetom samo za g. 1926., po općina imade pravo, da te stavke reguliše iznova od godine, dok ne bude dinar stabilizovan.

Udruženju starovjeraca, koje otklanja osnutak autonomne općine starovjeraca votiran je doprinos od Din. 150,000.— kao i prošle godine.

Za uredjenje stalnoga sefardskoga bogoslužja votira se Udruženju Sefarada polovica one svote, što će je zagrebački Sefardi plaćati u ime općinskoga poreza do najviše Din 48,000.—. Predsjedništvo općine u sporazumu sa Udruženjem Sefarada imade nastojati, da se što prije namjesti sefardski Hazan-Melamed, koji bi event. bio ujedno općinskim šohetom.

Troškovi uprave vrlo su razmjerni (13,7%), dok dotacije za socijalno dobrotvorne institucije

Za uzdržavanje nemoćnika u		
Schwarz. Domu	130.000	(lani 80.000)
Cedaka	80.000	(lani 15.000)
Židovska djačka menza	24.000	
Žid. akad. potp. društvo	4.800	
Žid. akad. lit. društvo »Judea«	2.400	
Stipendije i potpore djacima	48.000	
Žid. športsko i gomb. društvo »Makabi«	24.000	
Izrael. Ferijalna kolonija	15.000	
Izrael. Gospojinsko društvo	6.000	
Savez Jevr. Veroispovednih Opština	40.000	
Savez Kantoraz	4.000	
Kantorska škola	4.000	
Dječje zabavište	12.000	
Dispozicioni fond	30.000	
Nagrada sir. barmicvantima	6.000	
Nepredvidivo	24.000	
»Gideon«	2.400	
»Haaviv«	2.400	
Keren Kajemet	10.000	
Keren Hajesod	10.000	427.000

Osim toga dobiva »Makabi« u izvanrednom budžetu Din 80,000, kao doprinos za izgradnju gombaone, koja će služiti općini za filijalnu službu božju na velike blagdane.

Sa povećanim doprinosom Schwarzovom domu, za nemoćnike, uredit će se u domu bolničke sobe.

Za nabavu inventara za filijalnu službu božju u novoj dvorani »Makabi«-a votirano je Din 50,000.

Za gradnju židovskoga doma votirano je ovaj puta Din. 100,000 (lani Din 150,000). Gradnji će se pristupiti tek odna, kad općina dobije zajam u inostranoj stabilnoj valuti ili kad dinar bude posve stabilizovan.

U generalnoj debati uložila je opozicija asimilanata prosvjet protiv »zloupotrebe hrama u partajske svrhe« povodom govora g. Usiškina u hramu. Pred. g. dr. Hugo Kohn je stvarno i uvjerljivo, odbio taj protest i pobjo prigovore.

Izvjestiteljem za budžet bio je potpredsjednik općine g. Lav Stern.

Ovim se budžetom rješavaju temeljito mnoga pitanja, što su odavna na dnevnom redu, pa ga je zato referent nazvao budžetom konsolidacije.

*

U generalnoj debati raspravljeno je pitanje o autonomiji, koju su dobili g. Heršković i drugovi. Pro vodi se putem oblasti postupak protiv rješenja ministarstva. Detaljnije ćemo i o čitavoj generalnoj debati i o toj stvari izvijestiti u narednom broju.

Slav. Požega. U nedjelju dne 29. studenog održala je Mjesna Cijonist. Organizacija svoju glavnu skupštinu sa slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, g. Frim; 2. Kulturni referat, rabin g. dr. Lazar Roth, 3. Referat povjerenika KK g. Hugo Adler; 4. Omladinski referat, g. Milan Haas; 5. Debata k-referatima; 6. Apsolutorij i biranje novog odbora. Novoizabrani odbor se je na svojoj prvoj odborskoj sjednici ovako konstituirao: predsjednik: rabin g. dr. Lazar Roth, potpredsjednica gđa Ema Frim, tajnik g. Milan Haas, blagajnik i povjerenik KK g. Hugo Adler; odbornici: gg. dr. Felix Sternberg, Adam Hoffmann, Lujo Pollak, Viktor Kohn, Alexander Heinrich gđe. Hermina Kohn, Frida Steiner, Ana Sternberg, Frida Geršković, Etelka Schillinger. Posjet je glavne skupštine bio zadovoljavajuć, a omladina je bila korporativno zastupana, što je izazvalo naročito zadovoljenje kod starijih. Nakon skupštine pjevala je omladina i plesala Havu, što je bilo primljeno općenitim odobravanjem. Kako je novi odbor vrlo zgodno sastavljen, očekuje se intenziviranje cijonističkoga rada u zajednici sa omladinom.

M. b. C.

Ruma. Koncem prošloga mjeseca instaliran je u Rumi novi rabin g. Vilim Goldstein. Instalaciju je obavio u zamjeni Vrhovnog Rabina iz Beograda zemunski nadrabin dr. Urbach.

HANUKA-PRIREDBE U ZAGREBU.

Zbog obilja materijala ispalili su u ovome broju izvještaji o Hanuka-priredbama u Zagrebu, pa ćemo ih donijeti u narednome broju.

Uredništvo »Židova«.

PROSVJED »NARODNOGA RADA«.

Zagrebačke »Novosti« od 17. decembra donose pod »Priposlano« prosvjed zagrebačkih asimilanata od »Narodnoga Rada« protiv »zloupotrebe« bogomolje, prigodom govora g. Usiškina u zagrebačkom hramu. U uvodu u prosvjed veli se, da je »predsjedništvo vjerske izraelitske općine u Zagrebu stavilo nekom židovsko nacionalnom odboru na raspoložbu bogomolju u svrhu obdržavanja meetinga uz sudjelovanje cijonističkog agitatora g. Usiškina«.

Članovi »Narodnog Rada« protestirali su i na prošloj sjednici predstoništva bogostovne općine u istom smislu, a tu im je predsjednik općine g. dr. Hugo Kohn stvarno i odlučno pobio sve prigovore i objede.

Gospoda oko »Narodnog Rada« stalno ignoriraju i posve notorne činjenice, pa su prema tome ili slijepi ili zlonamjerni. Predsjednik općine nije stavio hram na raspoložbu nekom židovsko-nacionalnom odboru, nego se tu radi o priredivačkom odboru, u kojem su bili pročelnici i predstavnici svih zagrebačkih židovskih korporacija i društava, dakle i nacionalnih i kulturnih i humanitarnih i vjerskih.

Drugo: Za gospodu lično može g. Usiškin biti i obični »cijonistički agitator«, kako to oni prizirno i demagoški kažu, ali smiješno je to tvrditi u onim listovima, koji su posvetili punu pažnju ličnosti gospodina Usiškina, čovjeka, što ne čini nigdje na svijetu impresiju »cijonističkoga agitatora«, nego »jednoga od vodja jedne velike stvari.« O tom su se gospoda mogla uvjeriti i u Zagrebu (ako čitaju novine) i u Beogradu, jer valjda ne će nitko od njih, tako glasatih hrvatskih, odnosno srpskih, odnosno jugoslaven-skih patriota imputirati g. Ninčiću, ministru izvanjih posala Kraljevine SHS, da prima agitatore u naročitu audijenciju i da im štaviše daje izvještaje simpatija za njihovu stvar. U »Narodnom Radu« ima jedan gospodin, koji se bavi visokim socijalnim i političkim problemima, pa će ja-mačno znati, ako je objektivan, procijeniti, što znači biti na čelu djela, pred kojim se klanjaju kapaciteti socijalizma i internacionalni prvaci. Gospodin Usiškin, eto, nije obični agitator. On je čovjek, tako prožet nepatvorenim, iskonskim, nepartajskim židovstvom, da — kad bi i stajali argumenti »Narodnoga Rada« o protuzakonitosti i zloupotrebi hrama — ipak ima više prava da govori sa propovjedaonice sinagoge nego mnogi od gospode prigovarača sa izoliranom i nepomičnom konfesionalnom osnovicom, da udje u taj hram.

Gospoda prigovarači i protestanti ili su nepuščena ili zlonamjerno izvrću, kad tvrde, da sinagoga imade samo vjerski značaj i isključivu vjersku svrhu. Sinagoga ima prvenstveno religijski značaj, ali je ona općena židovska institucija, koja ima služiti svemu duhovnom u židovstvu. Zar će možda ikogod, a da nije posvemašnji ignorant, ustvrditi, da rabin na zlo uoptrebljava i svoju službu i sinagogu, kad govori o nečem drugom, nego o strogo konfesijskom predmetu. Regule u židovstvu i njegovim institutima ne stvaraju uskogrudni i kratkovidni negatori židovstva, nego život i običaji velikih židovskih skupina.

A nakraju, zar je »Narodni Rad« toliko kratkovidan i smiješan, da se ne obazire na ono, što se desilo u Beogradu, u tamošnjoj sinagogi. Ali oni, reći će, nema da se obaziru na Beograd, oni su zagrebčani. Ali što ćemo, kad centar svijeta nije u Zagrebu i kad analogije igraju veliku ulogu u svijetu.

Razumljivo je, da se »Narodni Rad« žesti. Ima i pravo. Dogodilo se boravkom g. Usiškina u Zagrebu nešto, što im nije po četu. A kako ih se tek mora doimati karakteristična činjenica, da zagrebačka štampa, koja je do nedavna uvrštavala sve jadne njihove izvještaje i prosvjede među ostale domaće vijesti, sada stavlja takove prosvjede pod rubriku »Priposlano« s označenjem, da uredništvo ne preuzima nikakove odgovornosti, da se ne bi ni časka posumnjalo, da se ono možda slaže s tim izvjavama.

*

U posljednje vrijeme razaslalo je udruženje »Narodni Rad« tri agitaciona cirkulara, u kojima nema ništa nova prema prije. Vidi se iz tih cirkulara, da još nijesu sredili svoju koncepciju u nacionalnom problemu jugoslaven-skoga pučanstva. Katkad su »Hrvati odnosno Srbi«

Hrvata i Jugoslavena itd. Evolucija se još nije završila, a mi sumnjamo, da bi zbog te nesređenosti moglo unutar društva doći do ozbiljnih sukoba, jer se ta gospoda ne umiju da ekspoziciju ni za Hrvatsvo ni za Srpsvo ni za Jugoslavenstvo. Ona vole o tom da pišu, viču i fraziražu i to samo protiv Cijonista, koji su zaista pokazali dovoljno često, da im ne treba patriot-skih lekcija ni sa pozvanije strane.

Službena saopćenja

POVJERENICIMA KEREN KAJEMET LEJISRAEL!

Za dvije nedjelje završit ćemo prvi kvartal našega sabirnoga rada u ovoj godini i više nego ikad bit će naš iskaz mjerilom naše volje i razumijevanja za Narodni Fond, koji ima da nabavlja zemljište za židovsku kolonizaciju u Palestini.

Pozivljemo Vas stoga, da Hanuka-akciju svim intenzivno nastavite, da sve škrabice ispraznite i da upravi POŠALJETE NOVAC I OBRAČUN DO 31. DECEMBRA o. g., da uzmognemo sve iznose uvrstiti u statistiku.

O naporima posljednjih dana zavisit će, hoćemo li namaknuti naš kontingent!

UPRAVA KEREN KAJEMET LEJISRAEL.

IZ SJEDNICE RADNOG ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

U svojoj sjednici od 14. XII. o. g. Radni Odbor Saveza Cijonista je zajedno sa Komisijom KKL raspravljao o planu rada KKL u ovoj godini. Raspravljeno je način kako da se namakne veći kontingent nego u prošloj godini i određen predlog budžeta KKL za 5686 god., što je predložen Direktoriju KKL u Jerusolimu.

U nastavku sjednice na 17. XII. 1925. raspravljano je prema dopisima naših haluca iz Palestine o uređivanju farme. Komisiji KKL stavljaju se sa strane R. O. predlozi za izvedbu novih palestinskih filmova.

U rješavanju pitanja oko Mirovnog Suda u Sarajevu riješeno je, da neki članovi R. O. iz Zagreba i Sav. Odbora iz Beograda podju u Sarajevo. U vezi s time odlučeno je uopće da članovi R. O. polaze prigodom nastajnih praznika na agitaciju u provinciju.

IZ PALEŠTINSKOG UREDA.

Ovaj je ured primio obavijest Palestinskog Ureda u Trstu, da parobrod direktne linije za Palestinu, koji bi imao da ode iz Trsta dne 31. decembra ne će moći zbog reparature toga dana otploviti. Prema tome ne polazi 31. decembra iznimno nijedan parobrod za Palestinu. Redoviti promet nastavlja se dne 7. januara.

Palestinski Ured Saveza Cijonista u Kraljevini SHS.

Perzijski sagovi

U VELIKOM IZBORU STIGLI
GLAD I DRUG

PRIJE

FILIP HAAS i Sinovi

ZAGREB JELAČIĆEV TRG 28. I. KAT
Telefon 28-78.

FOTO-ATELIER

WEINRICH I DRUG - ZAGREB
ILICA 34 TELEFON 7-59

Izraelitska konfesionalna škola i zagrebačka židovska omladina priredjuju

U NEDELJU 20. DECEMBRA U NARODNOM KAZALIŠTU U TUŠKANCU veliku

Program je veoma obilan. Izvode se uz ostali program tri igrokaza: M. Maeterlinck: Modra ptica; R. Lerime: Jakovljevi san i B. Silvan: Silom bolesnik.

Glazbu za igrokaz »Jakovljevi san« komponirao A. M. Rothmüller. Ples uvijekbala O. Brauner. Sudjeluje ORKESTAR NARODNOG KAZALIŠTA U ZAGREBU

Početak točno u 3 sata poslije podne. Karte se dobiju u nedelju na blagajni kazališta u Tuškancu od 2 sata p. podne.

K DISKUSIJI O POSEBNOJ SEFARSKOJ OPĆINI U ZAGREBU.

Gosp. dr. Juda Levy objelodanio je u »Jevrejskom Životu« od 11. decembra članak, u kojem kritikuje pisanje g. Ari-a, način, kojim da se tretiraju zagrebački Sefardi obzirom na pitanje osnutka posebne sefardske općine i tuži se, da smo njegov članak »Caveant Consules« u broju 52. »Židova« od 4. decembra o. god. odštampli u okruženom obliku. Kritikujući g. Ari-a gosp. dr. Levy citira iz članka g. Ari-a neka mjesta (»Caveant Consules« »Židov« od 27. novembra), kao da se odnose na Sefarde, a ta se mjesta uistinu jasno i nedvoumno ne odnose na Sefarde, nego na onaj dio zagrebačkih ortodoksa, aškenaza, koji su na nelegalan način došli do autonomne neke općine. A budući da se g. dr. Levy tuži, da smo mu njegov članak objelodanili u okruženom obliku, donasamo, da bi se stvar mogla ispravno ocijeniti, ovdje ono mjesto u sredini rukopisa, koje smo u tom njegovom članku u »Židovu« od 4. XII. izostavili, zajedno sa predčućim i narednim odlomkom i rečenicu, koja se nalazi u rukopisu na koncu članka, a koju mi također nije smo objelodanili (izostavljeno mjesto štampano je debljim slovima):

»Ovakovo pisanje i tvrdjenje je bezrazložno i neosnovano te ne samo da ne pridonosi što pozitivna, nego škodi i stvara zlu krv.

Ova je rabota dosegla svoj vrhunac pisanjem g. Ari-a (Lav Stern?) u posljednjem broju »Židova« u članku pod gornjim naslovom. Taj članak vrvi tolikim netačnostima, da se čovjek u čudu mora da pita, da li je g. Ari-u s alo do istine, ili mu je do toga, da u mutnom lovi.

Gosp. Ari stavlja tvrdnju, da je zagrebačka opština očitovala svoju pripravnost i dala dokaza, da hoće i da može u krilu jedne jedinstvene opštine udovoljiti u punoj mjeri, makar i uz znatne žrtve svim opravdanim interesima svake grupe!»

Na kraju članka izostavili smo ovu rečenicu: — »Protiv kojekakvih Ari-a, kojima nije do istine, važi mjerodavnima uzviknuti »Caveant Consules«.

U »Židovu« od 4. decembra je gore citirano mjesto iz sredine rukopisa objelodanjeno bez deblje odštampanog odlomka i g asi ovako:

»Ovakovo pisanje i tvrdjenje je bezrazložno i neosnovano, te ne samo da ne pridonosi što pozitivna, nego škodi i stvara zlu krv.

Gosp. Ari stavlja u svom članku u posljednjem broju »Židova« tvrdnju, da je zagrebačka opština očitovala svoju pripravnost i dala dokaza, da hoće i da može u krilu jedne jedinstvene op-

štine udovoljiti u punoj mjeri, makar i uz znatne žrtve, svim opravdanim interesima svake grupe.»

Sad će svatko moći da vidi, da našim postupkom nijesmo poremetili stvaran smisao članka, nijesmo poremetili red misli pisca, nego smo izostavili dva mjesta u članku, koja se po našem shvatanju protive spravnom tonu.

Uredništvo »Židova«.

Primili smo ispravak g. Ari-a na članak g. dra. J. S. Levyja u »Židovu« od 4. o. mj., ali nam je stigao prekasno za ovaj broj, pa ćemo ga donijeti u narednom broju. Ured. »Židova«.

AUTONOMIJA ORTODOKSA.

Primamo od g. Lavoslava Rothsteina, predsjednika Udruženja Starovjercaca u Zagrebu:

U Vašem cij. listu od 17. kisleva donasate neko opravdanje g. Alexandra Herškovića, »predsjednika« zagreb. ortodokсне bog. općine.

Dopustite, da istini za volju konstatujem slijedeće:

Nije istina, da sam dao sva punomoćja gospodi Heršovićeve grupe u stvari autonomije, jer na to nisam ni ovlašten bio, jednako ne stoji, da sam i prije bio oduševljen za autonomiju.

Stvar je slijedeća. Kad je prije nekoliko mjeseci bilo govora o autonomiji, to su gospoda kod sabiranja potpisa pozvali i mene, da se zauzmem za stvar. No kako mi zagrebački ortodoksi-starovjerci imademo potpunu autonomiju u svim vjerskim stvarima zagarantovanu zakonom i našim statutima, to nisam pristao na prijedlog dotične gospode. Bio sam doduše izjavio, da bih pristao uz autonomnu općinu, ali samo u tom slučaju ako svi članovi pristanu. Gospoda su sabrala nekoliko potpisa za autonomiju, a budući da sam morao otputovati, to sam pred odlazak izjavio, da se statuti kao i čitavo pitanje autonomije mora predložiti glavnoj skupštini, a po njezinom prihvatu istom višem forumu.

Gosp. Hirsch boječ se ali glavne skupštine, složio je sam statute, kakovih nema u čitavoj našoj državi, potpisao ih kao »perovodja«, a gosp. Heršković kao »predsjednik« i na taj način zaveli u bludnju ministarstvo vjera u Beogradu.

Radeći i nadalje kao i dosada bez znanja i odobrenja ogromne većine općinara, naziva se g. Heršković pače i u javnosti njezinim predsjednikom, protiv čega su već nužni koraci poduzeti.

G. Heršković može se nazivati samo predsjednikom svoje familije, a nikako općine.

Dopustite, da još slijedeće konstatujem. Nije istina, da sve to gospoda čine lih zbog ljubavi k Tori, a ako i to stoji, onda su malo u nju upućeni. Na stvari je naime, da ta gospoda t. j. osam šogora kojima je g. Heršković kao samozvani predsjednik na čelu, nisu nikako mogli doći u upravnom odboru Udruženja do većine, pa su sada pokrenuli ilegalnu akciju ne birajući sredstva, po kojima niti članovi utemeljitelji ove općine ne bi mogli birani u odbor nego bi veliki dio dosadašnjih članova starovjercaca bio izbačen iz autonomne općine.

Ovako pod maskom svete Tore, žele ta gospoda postati funkcionari općine, što im je i jedina svrha.

Kako ja nisam nikada odobravao ni mogao odobriti isključenje bilo kojeg člana ortodoksa, jer sam posve drugih načela, to sam i obrazložio moje stanovište na glavnoj skupštini općine održanoj dne 29. pr. mj., kojih sam se načela i držao za moje 32-godišnje suradnje u ovoj općini.

Moraao bih Vam gosp. uredniče oduzeti suviše prostora, a da se upustim u pojedine navode i fakta ove gospode, stoga završujem prepuštajući vremenu i pravdi konačno rješenje.

Zahvaljujuć Vam na uvrštenju bilježim
veleštovanjem.
Lavoslav Rothstein.

Veliki sajam u krznu

Radi podmakle sezone i velikoga skladišta prodaju se sve vrsti krzna za obrub i krznene kabanice uz vanredno snižene cijene na veliko i malo

Bela Fettmann, Zagreb, Kraji ka 4.

Julio Hofman

Zagreb, Ilica 61

Trgovina svakovrsnih
rubaca na veliko

Novo prispjele
„ROSENTHAL“
figurice

Rosenthal

Najfinija
KRISTAL ROBE, POSUĐJE
za svratišta i kavanare preporuča
Staklana Franc
Zagreb

Trgovina brašna i mirodija. M. Zvijezdića nasljednik
ZIGA SCHULHOF
Zagreb, Jelačićev trg broj 6.
Telefon broj 34.

NARANDJE! — MANDARINE! — LIMONE!
Trgovina domaćeg i južnog voća i povrća na veliko
MORDO ALKALAY
Telefon 27-12. — ZAGREB. — Gajeva ul. 23.

Ljevaonica

i promet metalima

Petar Rupčić, Zagreb
Poslovnica Gundulićeva 3. Telef. 195
Ljevaonica Djure Deželića Prilaz 65

Nudja sa svog skladišta razne metale, a na-
pose bijelu kovinu (Lagermettal), osobito
podesnu za vicinalne željeznice i za male
šumske željeznice, uz veoma jeftinu cijenu,
ali samo uz gotov novac.

Imam veću količinu dobre bronce
takodjer veoma jeftino.

Na veliko! Na veliko!

Južno voće

Narandje, Mandarine, limune, smo-
kve, datulje i t. d. nudja svaku koli-
činu uz najjeftinije cijene

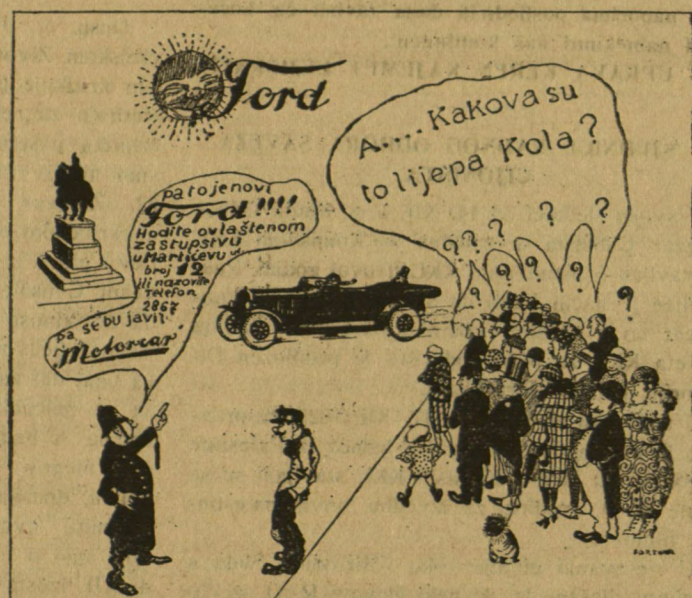
Josip Švarc
Zagreb, Gundulićeva 4.

M. FRIEDMANN

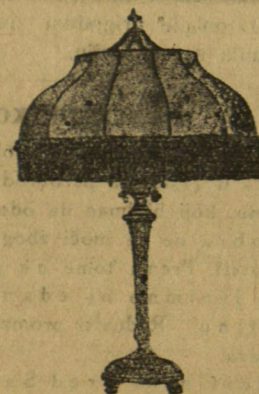
TRGOVINA GOTOVIH ODIJELA
Ilica br. 7 - ZAGREB - Telef. 19-82

Najjeftinije nabavno
vrela za gospodu
gospodje i djecu

Trgovina
oglašuje
taj
napreduje

Prvi ovlaštenu kombinirani inštalateur
elektrike, plina i vode
Nikola Buinac
ZAGREB
Kačićeva ulica br. 2a
Nazovite telefon 23-68.

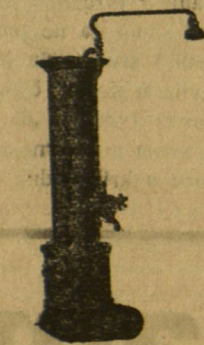
Uredjujem kompletne električne, plinske i vodovodne radnje
i sve radove zasjecajuće u navedene struke.

Specijalni kombinirani inštalateur za sve navedene
strukovne radnje.

Cijene
umjerene

Najsolidnija
izvedba

L. F. KOHN, ZAGREB, Ilica 42. Telefon 2-02.

Nabavljajte pokućstvo kod naše domaće tvornice pokućstva koja će Vaš dom ukrasiti sa sjajnim namještajem, jeftinije no igdje.

Urari M. J. ROSENFELDA SINOV I Draguljari

Najmodernije skladište

URARI I DRAGULJARI

Preuzimamo sve

Solidna roba.

Jeftine cijene.

ZAGREB ILICA 36

popravke uz točnu i brzu podvorbu.

Utemeljeno 1887.

SVE NEČISTOĆE LICA

kao: lišaje, prištiće, sujedice, krvave žilice itd. zajamčeno odstranjuje pariška emulzija »Visagine (visazin) Adelina Patti«, jedino perfektno i neškodljivo od mnogo liječničkih kapaciteta preporučeno sredstvo za pranje teinta, koje sprječava razvijanje nabora, te daje licu mladenački izgled i svježinu. Priznato sredstvo protiv sunčanih pjega. Dnevno stizavaju brojne priznanice. Dobiva se u ljekarnama, drogerijama i parfumerijama uz cijenu od Din. 30.— po bočici.

Glavno skladište za Jugoslaviju: ZAGREB, Gajeva ulica broj 8.

Prvorazredna bojadisaona i kemička
čistiona odjeće

~ MAX PONGRATZ ~
ILICA 48 ~ ZAGREB ~ ILICA 48
(gornje dvorište)

RICHTEROVO MLJEKARSTVO

Svi mliječni proizvodi

ZAGREB

Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.

Proizvadjia i razasilje prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

Stanko Kopun
Glavno zastupstvo Radio-aparata tvrtka
Radia-Paris za Jugoslaviju
Zagreb, Pejačevićev trg br. 17.

Južno voće

narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine

J. Dragoner, Zagreb-Beograd

Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83

Brzjavni: Oranges Zagreb.

Najjeftinije

„Perje“

U Jugoslaviji

Perje za jastuke i blazine kg. Din. 60.—, bolja vrst Din. 100.—, la vrst Din. 150.—, polupahulica Din. 200.—. — Nadalje izradjujem najfinije vrsti popluna od vate i pahulice po narudžbi, Imadem veliko skladište specijalne svile, satena, kašmira i glota za prevlaku popluna (Jorgana), kao i Inlele (Angin), te sve vrsti madrazza, otomana, patent fotelja, divana itd.

JOSIP BROZOVIĆ

Tapetarska i poplunarska radnja te kemička čistiona perja
ZAGREB, Boškovićeva ul. 18.

10-20% popusta
do konca godine u

Louvre-u

Strossmajerova ulica 10.

Sanduke

svakovrsne po mjeri izradjuje

Herman Müller, Zagreb

Ilica 220. Telefon 4-10.

Stovarište tvrdog i mekog s olarskog drva.

VI BACATE SVOJ NOVAC

AKO SVOJE

UREDSKE POTREBŠTINE

NE NABAVITE KOD NAJEFTINIJEG VRELA

A. BRUSINA K. D.

TRGOVINA PAPIRA I UREDSKIH
POTREBŠTINA

ZAGREB — MESNIČKA UL. 4

TELEFON 71. — CIJENICI BADAVA

Galoše i cipele za snijeg

i sve sve vrst gumene robe

prima
na
popravak

Gumiklinika Antun Beranek

Zagreb, Dalmatinska ulica 12.

Znatno snižene cijene

kod urarske i draguljarske tvrtke

Braća Fussmann, Zagreb, Ilica 31.

Iznimni božićni popust za svakoga, specijalno za činovnike.

Najjeftinija
goriva drva

prvoklasne bukove cjepanice i sve vrsti kamenog ugljena dobavlja

B. Kassowitz i drug, Zagreb

Gjorgjićeva ulica 11. Telefon 5-31.

Pokućtvo

Prije nego kupite potrebno pokućtvo izvolite posjetiti najveće skladište raznovrsnog pokućtva, gdje se prodaju

Otomani po Din. 700—

JULIO SINGER

ZAGREB,

ILICA 52.

trg. raznovrsnog pokućtva

Ulošci tapetirani po Din. 580—

kao i sve ostale potrebštine, koje spadaju u trgovinu pokućtva.

D. HIRSCHL I DR.

ZAGREB

Srossmayerova ul. 5.

Prispjeli najnoviji engleski modni štofovi za gospodu i francusi za dame. Svila, krojački pribor.

Veliki izbor!

U vrlo niskim cijenama!

Manufakturno vrelo D. PICK Duga ul. 6.

Preporuča svoje bogato skladište raznolike manufakture uz najniži dnevni tečaj valute.

Trgovina sagova

M. ROSENBERGER

Marovska 1

ZAGREB

Marovska 1

Najveće tvorničko skladište svake vrsti

Sagova - Pokrivala - Zastora - tkanina za pokućtvo - Pliša - Brokata - Moquetta - Gradla

Linoleuma i voštanog platna

Orijentalnih sagova

Na veliko!

Telefon 13-53

Na malo!

STAKLANA

BRAČA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla

Porculana

Svjetiljaka

Ogledala

Okvira

Staklenih ploča

Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radionica okvira za slike i ogledala.

PAMUK

sve vrsti i u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzjavici: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

Em. Fischer, Zagreb

Sudnička ul. 3 Jurišićeva ul. 6

Deletrgovina šivaćih strojeva
velocipeda i doknadnih dijelova

Na veliko

Na malo

IGLA

veze na stroju odijela, bluze i kabanice. Sve vrsti bijeloga veza na specijalnim strojevima i rukom. Monogrami strojevima i rukom. Plise, ažur, gufre, endl. Luknice strojem. Gumbi. Preris (Vormerk).

Preradovićeva 33.

JOSIP ENGLSRATH,

draguljar.

Zagreb — Ilica 5 — Zagreb.

Utem. 1850. — Telefon 6-40.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Stigli najmoderniji Pull-overji, Weste, svakovrsne čarape i rukavice

PERDO SCHWARZ I DRUG, ZAGREB

Ilica 45. Tel. 2-56.

Jurišićeva ulica 12. Tel. 6-34.

Who oglašuje, taj napreduje!

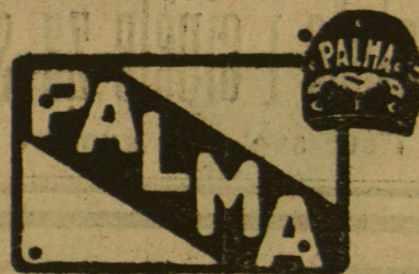
Trgovina gotovog rublja te pletene robe

LAVOSLAV FUCHS

Ilica broj 72 — Zagreb — Ilica broj 72.

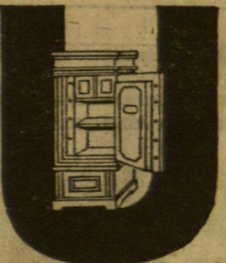
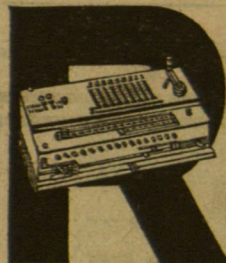
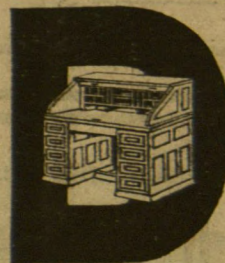
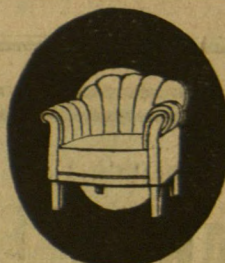
Preporuča svoje bogato skladište gotovih odijela, kišnih kabanica, muških i ženskih štofova, platna, razne pletene robe, popluna itd. uz najumjerenije cijene.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Veletrgovina
uredskog
namještaja

Pis. strojeva
slagaine
Pisarničke
potrebštine

Draškovićeva ul. 58.

N A S L J E D I N I K

Draškovićeva ul. 58.